

“Als ik 's nachts voor je deur sta, dan moet je je zorgen maken”

Het Nieuwsblad*,
Za. 22 Aug. 2020, Pagina 8

Zo'n tweehonderdvijftig keer al heeft hij aangebeld. Met een 'bom'. Er is iemand gestorven of levensgevaarlijk gewond geraakt. Filip Cauwelier (45) schreef een boek over zijn ervaringen als 'slechtnieuwsbrenger' bij de Gentse politie. “Ik gooi mensen hun leven overhoop. Nog elke keer ben ik zenuwachtig om aan te bellen.”

k sta mensen bij die slachtoffer worden, in de breedste zin van het woord. Enerzijds heb ik een 9-to-5-job. Iedere ochtend verdelen we de gewone zaken - dat klinkt denigrerend, maar het is niet zo bedoeld - onder de collega's. Als politiemensen tijdens een interventie van mening waren dat slachtoffers hulp nodig hebben, gaan wij langs. Bijvoorbeeld na een inbraak of een verkrachting, maar ook bij partnergeweld of wanneer kinderen uit huis worden geplaatst. Daarnaast heb ik een 24/7-job. Dat is dezelfde job, maar voor zaken waarbij onmiddellijk bijstand nodig is: na een overval met - wapenvertoon, of wanneer iemand is gestorven of levensbedreigend gewond is geraakt. Gemiddeld een keer per week heb ik wacht. Dan slaap ik met de telefoon naast mijn bed. Twee keer op de drie is het prijs. De telefoon gaat en de adrenaline begint te stromen. Een snelle douche, een kop koffie en weg. Een bom gaan droppen, zeg ik soms. De telefoon gaat nooit voor iets goeds. Als ik 's nachts voor je deur sta, moet je je zorgen maken.”

In de waan laten

“Wij gooien levens overhoop. Ik ben nog elke keer zenuwachtig om aan te bellen. Tot ik het gezegd heb. Dan is de druk van de ketel. Het liefst volg ik een ideaal scenario: aanbellen, binnengaan, rustig gaan zitten en dan heel direct de boodschap brengen. U bent de moeder van X? Die is overleden. Zonder te verbloemen. Dat is tegennatuurlijk. Dat merk ik als ik met mensen meega om familie op de hoogte te brengen. Meestal moet ik ingrijpen. Ze krijgen het niet gezegd en nemen een lange aanloop. Ons ma ging om boodschappen en... Dat is de normale reflex. Ik had die ook. Je wilt een mens geen pijn doen. Maar je mag er niet aan toegeven. Soms voel ik de vredigheid van mensen die totaal niets verwachten. Zoals het echtpaar dat ik door de gordijnen voor de televisie zag zitten. Hun jongvolwassen dochter was gestorven aan hartfalen. Ik wist dat en zij nog niet. Het liefste wil je hen dan nog even in de waan laten.”

“Soms lukt het ideale scenario niet. Omdat ze het vermoeden. Als je man elke dag om zes uur thuiskomt, maar vandaag niet, dan weet je het wel als er een onbekende met een agent aan de deur staat. Ik herinner me een jongeman die ging solliciteren. Op een kilometer van zijn ouderlijk huis kwam hij op de snelweg tussen twee vrachtwagens terecht. Zijn moeder was ongerust omdat ze niets gehoord had na de sollicitatie. Ze zag mij en ze wist het. Al moeten mensen het wel nog altijd horen. Ze verwachten het, ze vrezen het, maar zolang het niet gezegd is, is er hoop.”

Champagne

“Mensen reageren allemaal hetzelfde. Er is altijd een schokeffect, en de behoefte om ineem te krimpen en het te laten binnenkomen. Maar hoe ze dat doen, is telkens anders. Onbedaarlijk huilen? Dat gebeurt, maar het is niet de standaardreactie. Sommigen vallen stil, anderen lopen weg. Nog anderen worden heel praktisch. Ze zijn al bezig met de begrafenis of de erfenis, of ze gaan koffiezetten. Er zijn mensen die heel hard inzitten met mij. Moet je niets drinken? Neen, natuurlijk niet. Dat zijn allemaal manieren om het niet te moeten geloven. Het verlies van een naaste, dat kun je niet vatten als je daar zomaar ingegooid wordt. En dus zoeken ze iets vertrouwds. Sommigen worden ook boos. Dat zijn de mensen die soms duizenden euro's aan advocaten besteden om iemand de schuld te kunnen geven. Dat is begrijpelijk, maar je kunt je daar zo hard in

verliezen dat je de rouw gaat uitstellen. En vaak is er niemand om boos op te zijn. Dan hebben ze nog altijd ons. Ik denk soms: schiet niet op de pianist, maar ik begrijp het.”

“Eén keer heb ik champagne gekregen. Dat is raar. Blij zijn omdat iemand dood is. Opluchting komt vaker voor. Als iemand een moeilijke levenswandel had. Het is dan aan ons om gerust te stellen. Ja, je mág opgelucht zijn omdat je moeder verlost is uit haar lijden.”

“Bij zelfdoding is alles een beetje anders. Zelfdoding is een keuze, die de naasten opzadelt met een kluwen van lastige gevoelens. We proberen nabestaanden duidelijk te maken dat een schuldgevoel hebben niet betekent dat ze ook schuldig zijn. Het is moeilijk om met rationele argumenten een gevoel te veranderen. Maar we moeten het proberen. Liegen over de doodsoorzaak doe ik nooit. Soms vragen mensen dat, maar - tegenover mensen uit de nauwe kring kun je dat niet maken. Ook niet als het om kinderen gaat. Ik snap de reflex om kinderen te willen sparen. Maar door te verbloemen, stel je de pijn alleen uit. Ik ken iemand die op zijn twaalfde zijn broer is verloren aan hartfalen. Als dertiger is hij te weten gekomen dat het eigenlijk suïcide was. Je helpt iemand daar echt niet mee.”

“Als er kinderen aan te pas komen, is het altijd intens. Soms ga ik mee als de speciale eenheden een inval doen in een woning om een bende op te rollen. Een groep agenten met bivakmuts die de deur inbeuken, dat is traumatiserend. Wij proberen de kinderen dan op te vangen. Ik ben blij dat ze ons betrekken. Die kinderen hebben het niet gezocht.”

“We weten vaak niet hoe verhalen aflopen. Soms zie ik mensen één keer, soms enkele keren. Als ze langer hulp nodig hebben, nemen andere diensten het over. Met die onafheid moet je kunnen leven. Sommige collega's hebben het daar moeilijk mee. Voor mij is het een cadeau. In andere jobs in de sociale sector werd ik soms moedeloos van de langdurige trajecten met steeds dezelfde mensen.”

“Wij ervaren ook veel dankbaarheid. Gek toch: ik kom vertellen dat iemand gestorven is, maar ik krijg veel meer kaartjes en dankjewels dan maatschappelijk werkers, die er alles aan doen om iemand z'n leven weer op de rails te krijgen. Soms kom ik ook mensen tegen. Ik heb al omhelzingen gekregen in de supermarkt. Maar soms is het ook moeilijk. Mijn kop is gelinkt aan een trauma. Of mijn stem. Op een toneelvoorstelling zag ik een vrouw bij wie ik een ernstige begeleiding had gedaan. Ze zei: Ik heb het gevoel dat ik je ken. En ik: Ja, mevrouw, ik heb... Zodra ze mijn stem hoorde, wist ze het. Het was de eerste keer na de gebeurtenis dat ze een activiteit deed buitenshuis.”

“Ik doe mijn werk graag. Niet iedereen snapt dat. Ik hoor mensen vaak zeggen: Al die miserie, ge moet het maar kunnen. Maar ik kan mijn knop goed omdraaien. Dat is belangrijk: het evenwicht vinden tussen genoeg betrokkenheid en het toch van je kunnen afzetten. Het moeilijkste is als je mensen iets beter leert kennen, bijvoorbeeld bij verdwijningszaken waarbij we langer over de vloer komen. Of als er een link is naar je eigen leven. Ik herinner me een jongetje dat in zijn slaap stierf aan hartfalen. Toen ik in zijn kamer een poster zag van AA Gent, zag ik de slaapkamer van mijn eigen kind een paar jaar eerder. Dat kwam binnen.”

“We ventileren uiteraard. Tijdens vaste intervisiemomenten. Maar het zijn de informele momenten met de collega's waar ik het meeste aan heb. Bij mensen die hetzelfde meemaken, kun je ongefilterd stoom afdalen. Ik zorg ook voor mijn eigen uitlaatklep: de koersfiets. En het thuisfront is natuurlijk ook belangrijk. Ik probeer mijn werk niet mee naar huis te nemen, maar als ik na een zware missie eens geen zin heb in een terrasje, is er gelukkig veel begrip. Soms sluipt het werk op een onbewaakt moment binnen. Vorig jaar zaten we uit te blazen op een terras na de beklimming van de Mont Ventoux. Plots klonk naast mij de beltoon van onze gsm. Het was de telefoon van iemand anders, maar mijn vriendin en ik waren onmiddellijk alert.”

Bloed opruimen

“Als ik na een opdracht thuiskom, val ik onmiddellijk in slaap. Mijn vriendin vond dat vroeger raar. Hoe kan dat nu? Iemand z'n dochter is dood en jij valt in slaap? Maar dat zegt niets over mijn betrokkenheid. Ik ben gelukkig een goede slaper, anders hou je de job niet vol.”

“Je moet ook met de dood om kunnen. Toen ik zes jaar geleden begon, had ik daar schrik voor. Ik kan niet goed tegen bloed. Maar als je mensen niet levend hebt gekend, is het anders. Ik begeleid nabestaanden ook in het mortuarium. Of soms, als het

lichaam verminkt is, ga ik in hun plaats. Ik ruim ook weleens menselijke resten op. Als de woning na een verdacht overlijden wordt vrijgegeven en de gespecialiseerde firma nog niet is geweest, dan ruim ik bloed op, of lichaamsvocht. Dat zijn dingen die je aanvoelt: als de familie dit ziet, zal de klap nog groter zijn.”

“Hoe zou ik zelf reageren als een collega aan de deur stond? Ik heb daar al veel over nagedacht, maar ik weet het niet. Je zou denken dat ik voorbereid ben, maar niemand kan weten hoe hij op onverwacht slecht nieuws zal reageren. Ik geloof ook niet in leven alsof elke dag de laatste is. We gaan er meestal ook van uit dat onze geliefden weer thuiskomen 's avonds. Gelukkig. Anders zouden we altijd in angst leven. Besef ook, zonder afbreuk te willen doen aan de immense pijn van slachtoffers: traumatiserende situaties zijn zeldzaam. De meeste mensen worden niét omvergereden.”

Tekst: Annelies Rutten & Foto: Inge Kinnet ■